

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Traducerea și permisiunea de republicare au fost oferite sub autoritatea Direcției Generale Agent Guvernamental, Ministerul Justiției al Republicii Moldova (www.agent.gov.md). Permișiunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

The present text and the authorisation to republish were granted under the authority of the Governmental Agent's General Department from the Ministry of Justice of the Republic of Moldova (www.agent.gov.md). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

La traduction et l'autorisation de republier ont été accordées sous l'autorité de la Direction générale de l'Agent gouvernemental du Ministère de la Justice de la République de Moldova (www.agent.gov.md). L'autorisation de republier cette traduction a été accordée dans le seul but de son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

SECȚIUNEA A DOUA

BALAKIN c. REPUBLICII MOLDOVA

(Cererea nr. 59474/11)

HOTĂRÎRE

STRASBOURG

26 Ianuarie 2016

Această hotărâre va deveni definitivă în condițiile prevăzute de articolul 44 § 2 din Convenție. Poate fi subiect al revizuirii editoriale.

În cauza Balakin c. Republicii Moldova,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a Doua), întrunită într-o Cameră compusă din:

Işıl Karakaş, *preşedinte*,

Julia Laffranque,

Nebojša Vučinić,

Valeriu Griţco,

Ksenija Turković,

Jon Fridrik Kjølbro,

Georges Ravarani, *judecători*,

şi Stanley Naismith, *grefier al Secţiei*,

Deliberînd la 5 ianuarie 2016 în şedinţă închisă,

Pronunţă următoarea hotărîre, adoptată la aceeaşi dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 59474/11/12) prin care un cetăţean al Republicii Moldova, dl Alexandru Balakin („reclamant”) a sesizat Curtea Europeană a Drepturilor Omului („Curtea”) la 16 septembrie 2009, în temeiul articolului 34 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale („Convenţia”).

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dl E. Markov, avocat ce îşi desfăşoară activitatea în Strasbourg. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Grosu.

3. Reclamantul s-a plîns, în special, că arestul său preventiv nu s-a bazat pe motive relevante şi suficiente.

4. La 13 aprilie 2012, cererea a fost comunicată Guvernului.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANŢELE CAUZEI

5. Reclamantul s-a născut în 1962 şi locuieşte în Chişinău.

6. La 21 august 2009, reclamantul a fost arestat şi acuzat de fabricare şi punere în circulaţie a banilor falşi. Reclamantul a fost menţinut în arest preventiv pînă la finele urmăririi penale şi a procesului judiciar. Iniţial, arestul a fost prelungit lunar, iar ulterior la fiecare trei luni, odată ce cauza a ajuns în procedura Judecătoriei Ialoveni. De fiecare dată cînd arestul reclamantului era prelungit era invocat motivul că acesta era acuzat de săvîrşirea unei infracţiuni deosebit de grave care stabileşte o pedeapsă cu privaţiune de libertate pînă la 15 ani, faptul că procesul penal era unul complex şi că în cazul eliberării reclamantului, acesta ar fi

putut influența desfășurarea investigațiilor sau ar fi putut să se înțeleagă cu alți co-acuzați, sau să se eschiveze de la urmărirea penală ori să comită o recidivă.

7. Anterior depunerii prezentei cereri, termenului de arest a fost prelungit de două ori în lunile mai și august, la date nespecificate. Reclamantul a susținut că nu exista nici un risc ca el să fi intervenit în urmărirea penală, atât timp cât toți martorii și alte părți ale procesului au fost deja audiați și toate probele au fost examinate de instanță. Reclamantul susține că nu existau motive de a presupune că se va eschiva de la urmărirea penală sau va comite o recidivă și că el a acceptat să fie plasat în arest la domiciliu, în situația în care nu putea fi eliberat. Reclamantul mai susține că, în conformitate cu Articolul 186 (8) al Codului de procedură penală, odată ce dosarul este trimis în instanța de judecată, arestul nu poate depăși 6 luni, decât în cazuri excepționale.

8. Judecătoria Ialoveni a respins argumentele reclamantului și, bazându-se pe aceleași temeiuri, iarăși a prelungit termenul de arest pentru o perioadă de trei luni. Instanța a statuat că, de fapt, cauza este una excepțională în sensul articolului 186 (9) din Codul de procedură penală. Hotărârile din mai și august 2011 se bazează pe aceleași argumente. Curtea de Apel a respins cererile de apel depuse de reclamant împotriva acestor hotărâri.

9. La 30 ianuarie 2012 reclamantul a fost condamnat la 7 ani privațiune de libertate. Curtea n-a fost informată cu referire la rezultatul final al procedurilor penale.

II. DREPTUL INTERN PERTINENT

10. Prevederi relevante ale Codului de Procedură Penală prevăd următoarele:

„Articolul 176. Temeiurile pentru aplicarea măsurilor preventive”

(1) Măsurile preventive pot fi aplicate de către procuror, din oficiu ori la propunerea organului de urmărire penală, sau, după caz, de către instanța de judecată numai în cazurile în care există suficiente temeiuri rezonabile de a presupune că bănuitul, învinuitul, inculpatul ar putea să se eschiveze de organul de urmărire penală sau de instanță, să împiedice stabilirea adevărului în procesul penal ori să săvârșească alte infracțiuni, de asemenea ele pot fi aplicate de către instanță pentru asigurarea executării sentinței.

...

(3) La soluționarea chestiunii privind necesitatea aplicării măsurii preventive respective, organul de urmărire penală și instanța de judecată vor lua în considerare următoarele criterii complementare:

- 1) caracterul și gradul prejudiciabil al faptei incriminate;
- 2) persoana bănuितului, învinuitului, inculpatului;
- 3) vîrsta și starea sănătății lui;
- 4) ocupația lui;
- 5) situația familială și prezența persoanelor întreținute;
- 6) starea lui materială;
- 7) prezența unui loc permanent de trai;
- 8) alte circumstanțe esențiale.

“Articolul 186. Termenul ținerii persoanei în stare de arest și prelungirea lui”

...

(8) După trimiterea cauzei în instanța de judecată, termenul judecării cauzei cu menținerea inculpatului în stare de arest, din ziua primirii cauzei în instanța de judecată și pînă la pronunțarea sentinței, nu poate depăși 6 luni, dacă persoana este învinuită de săvîrșirea unei infracțiuni pentru care legea prevede pedeapsa maximă de pînă la 15 ani închisoare (9) După expirarea termenelor stabilite la alin.... și (8), termenul judecării cauzei cu menținerea inculpatului în stare de arest poate fi prelungit doar în cazuri excepționale, la demersul procurorului, printr-o încheiere motivată a instanței care judecă cauza, de fiecare dată cu 3 luni pînă la pronunțarea sentinței.

ÎN DREPT

I. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLELOR 5 §§ 3 și 4 DIN CONVENȚIE

11. Reclamantul s-a plîns, în temeiul articolului 5 § 3 al Convenției, referitor la durata arestului său și insuficiența motivelor pentru acesta. Articolul 5 § 3 prevede:

”Orice persoană arestată sau deținută în condițiile prevăzute de paragraful 1 lit. c) din prezentul articol ... are dreptul să fie judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii. Punerea în libertate poate fi subordonată unei garanții care să asigure prezentarea persoanei în cauză la audiere.”

12. Reclamantul, de asemenea, s-a plîns, în temeiul articolului 5 § 4 din Convenție, că procedurile în privința arestului său preventiv nu au fost corecte deoarece instanța a refuzat să ia în considerație argumentele invocate de acesta în favoarea eliberării sale. Articolul 5 § 4 al Convenției prevede următoarele:

”4. Orice persoană lipsită de libertatea sa prin arestare sau detenție are dreptul să introducă recurs în fața unui tribunal, pentru ca acesta să statueze într-un termen scurt asupra legalității detenției sale și să dispună eliberarea sa dacă detenția este ilegală.”

A. Admisibilitatea

13. Curtea menționează că cererea nu este vădit nefondată în sensul articolului 35 § 3 lit. a) din Convenție și nu este inadmisibilă din oricare alte motive. Prin urmare, aceasta urmează a fi declarată admisibilă.

B. Fondul

14. Reclamantul a invocat faptul că termenul arestului preventiv a fost excesiv de lung și nu s-a bazat pe motive întemeiate.

15. Guvernul n-a fost de acord cu reclamantul, argumentînd că arestul reclamantului a fost justificat de complexitatea procedurilor penale și necesitatea evitării unei influențe din partea reclamantului asupra desfășurării urmăririi penale sau eschivării acestuia.

16. Curtea reiterează că articolul 5 al Convenției face parte din categoria drepturilor fundamentale care protejează integritatea fizică a individului (vezi, Medvedev și alții v. Franța [GC], nr. 3364/03, paragraful 117 CEDO 2010) , importanța acestuia fiind semnificativă. Este esențială prevenirea privării de libertate în mod arbitrar și nejustificat (Lukanov v. Bulgaria, hotărîrea din 20

martie 1997, § 41, Rapoarte pe hotărîri și decizii 1997-II, Assanidze v. Georgia [GC], no. 71503/01, paragraful 170, ECHR 2004-II, și Ilașcu și Alții v. Moldova și Federația Rusă [GC], no. 48787/99, paragraful 461, CEDO 2004-VII).

17. Presumția este în favoarea eliberării. Precum a fost constatat în cauza Neumeister v. Austria (hotărîrea din 27 Iunie 1968, paragraful 4, Seria A nr. 8), partea a doua a Articolului 5 § 3 nu oferă autorităților judiciare alternativa de a trimite cauza spre judecare într-un timp rezonabil și garantarea unei eliberări provizorii în așteptarea procesului. Pînă la condamnare, reclamantul se prezumă nevinovat, iar scopul prevederii în cauză este, în esență, de a pretinde eliberarea sa temporară dacă continuarea detenției nu mai este rezonabilă (McKay v. The United Kingdom [GC], nr. 543/03, paragraful 41, CEDO 2006-X).

18. Existența unei bănuieli rezonabile că persoana arestată a comis o infracțiune este o condiție *sine qua non* pentru legalitatea prelungirii arestului, dar după expirarea unei anumite perioade de timp, acest lucru nu mai este suficient. În astfel de cazuri, instanța urmează să stabilească dacă alte temeuri invocate de autorități au continuat să justifice ținerea în arest. Cînd astfel de temeuri au fost relevante și suficiente, Curtea urmează, de asemenea, să constate dacă autoritățile naționale competente au manifestat o "diligență specială" în timpul procedurilor (Labita v. Italy [GC], nr. 26772/95, paragrafele 152 și 153, CEDO-IV)

19. O persoană acuzată de săvîrșirea unei infracțiuni trebuie să fie întotdeauna eliberată în cursul procesului cu excepția cazului în care statul poate demonstra că există motive "relevante și suficiente" pentru a justifica continuarea detenției (*Yağcı and Sargin v. Turkey*, judgment of 8 June 1995, § 52, Series A no. 319-A).

20. Articolul 5 § 3 al Convenției nu poate fi interpretat în sensul permiterii aplicării necondiționate a arestului preventiv, acesta urmînd să prevadă o perioadă concretă de timp. Orice perioadă de detenție, indiferent de durata acesteia, trebuie să fie întemeiată și argumentată în mod convingător de către autorități (Belchev v. Bulgaria, nr. 39270/98, paragraful 82, 08 aprilie 2004).

21. Revenind la faptele din prezenta cauză, Curtea menționează că arestul reclamantului a fost prelungit în mod repetat, pentru o perioadă mai mare de 29 luni, de fiecare dată fiind invocate aceleași temeuri. Motivele se limitau la parafrizarea reglementărilor Codului de procedură penală cu privire la arest, fără a explica cum au fost acestea aplicate concret în cazul reclamantului. Instanțele judecătorești n-au argumentat presupunerile lor privind pericolul eschivării reclamantului sau posibilitatea unei recidive, eventuala posibilitate de falsificare a probelor sau influențarea martorilor după mai mult de doi ani de la începerea procedurii. Prolungirea automată și sistematică a termenului de detenție este demonstrată prin ultimele două decizii – din mai și august 2011 (paragraful 8 de mai sus) – în care instanțele au folosit același text, schimbînd doar datele. Considerațiile de mai sus sunt suficiente pentru a permite Curții să concluzioneze că detenția preventivă a reclamantului ce a durat mai mult de douăzeci și nouă de luni a fost excesiv de lungă și nu s-a bazat pe motive rezonabile și suficiente. În consecință a avut loc o încălcare a Articolului 5 § 3 din Convenție.

22. În lumina celor expuse mai sus, Curtea consideră că nu este necesară examinarea capătului de cerere în temeiul articolului 5 § 4 al Convenției.

II. ALTE PRETINSE ÎNCĂLCĂRI ALE CONVENȚIEI

23. În cererea sa inițială, reclamantul, de asemenea, s-a plîns că procedurile penale împotriva sa au avut o durată excesivă și, prin urmare, au dus la încălcarea articolului 6 § 1 din Convenție. Cu toate acestea, din materialele prezentate de reclamant nu rezultă că acesta a epuizat căile de atac interne disponibile pentru el. Prin urmare, plîngerea urmează a fie respinsă în conformitate cu articolul 35 §§ 1 și 4 din Convenție pentru neepuizarea căilor de atac la nivel național.

24. De asemenea, reclamantul sa plîns în temeiul articolului 34 al Convenției, de faptul că a fost supus unor presiuni din partea autorităților statului, în scopul de a-l obliga să-și retragă cererea depusă în fața Curții. Cu atît mai mult, el nu a justificat această plîngere și n-a prezentat nici o dovadă în susținerea ei. În astfel de circumstanțe și avînd în vedere materialele din dosar, Curtea consideră că n-a existat nici o omisiune din partea statului de a respecta obligațiile ce îi revin potrivit articolului 34 al Convenției.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE

25. Articolul 41 din Convenție prevede:

“Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a Protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltei Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestor încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

26. Reclamantul n-a solicitat acordarea satisfacției echitabile în termenul oferit de Curte. Prin urmare, Curtea a considerat că nu există motive de a-i acorda reclamantului careva despăgubiri.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* admisibilă cererea în partea ce ține de articolul 5 §§ 3 și 4, și inadmisibilă pentru surplus.

2. *Hotărăște* că a avut loc o încălcare a Articolului 5 § 3 al Convenției;

3. *Hotărăște* că nu este necesară examinarea plîngerea în temeiul articolului 5 § 4 al Convenției;

4. *Hotărăște* că nu a existat nici o omisiune din partea statului de a respecta obligațiile care îi revin în temeiul articolului 34 al Convenției.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 26 ianuarie 2016, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 din Regulamentul Curții.

Stanley Naismith
Grefier Președinte

Işıl Karakaş